

ДАНАС НА ПОЗОРЈУ

19.00 часова / СНП, доњи фоаје Сцене „Јован Ђорђевић“

16. Изложба позоришног плаката и графичког обликовања
Отварање изложбе, уручење награда

20.00 часова / СНП, Сцена „Јован Ђорђевић“

Свечано отварање Фестивала
Беседа: Светлана Бојковић

Такмичарска селекција

ПЕТРИЈИН ВЕНАЦ

Према роману Драгослава Михаиловића
Позориште Атеље 212 Београд

Режија: БОБАН СКЕРЛИЋ

Драматизација: МИЛА МАШОВИЋ НИКОЛИЋ

Драматуршкиња: ЈЕЛЕНА МИЈОВИЋ

Лектор: РАДОВАН КНЕЖЕВИЋ

Сценограф: ГОРАН СТОЈЧЕТОВИЋ

Костимографкиња: ТАТЈАНА РАДИШИЋ

Композитор: МАТЕ МАТИШИЋ

Асистенткиња костимографкиње: ТАТЈАНА ЖДИЈАРА

Улоге

Петрија млада: **МАРТА БЈЕЛИЦА**

Петрија градска: **ЈОВАНА ГАВРИЛОВИЋ**

Петрија удовица: **МИЛИЦА МИХАЈЛОВИЋ**

Добривоје: **ИВАН МАРКОВИЋ**

Љубиша: **ТИХОМИР СТАНИЋ**

Миса: **ИГОР ЂОРЂЕВИЋ**

Влајина Ана; Милана; Сестра: **ЈЕЛЕНА РАКОЧЕВИЋ**

Бела; Докторка; Болничарка: **ИСИДОРА МИНИЋ**

Фотограф; Среја; Каменче: **БРАНИСЛАВ ЗЕРЕМСКИ**

Инжињер; Доктор; Курјак: **ВЛАДИСЛАВ МИХАИЛОВИЋ**

Представа траје 1 сат и 40 минута

Беседа на отварању 64. Стеријиног позорја СВЕТЛАНА БОЈКОВИЋ, глумица

Срби су у Аустрији и Угарској, почетком 19. века, када се родио Јован Стерија Поповић, били народ у којем је почео да се шири европски дух просветитељства. Тај дух је незауостављиво освајао Србе.

Просветитељство, чији су носиоци били Захарије Орфелин, Доситеј Обрадовић и Лукијан Мушицки, отворило је љубав према књижевности и ширило патриотизам.

У српском народу стварају се књижевна и позоришна дела, рађа се и позориште. У историју улазе Јоаким Вујић и Јован Стерија Поповић са својим „Жалостним и веселим позорјем“.

Српски народ почиње да открива своју наклоност према позоришту и своје позоришне таленте.

Где смо данас, више од два века касније?

Бијемо битке да позориште живи своју креативност и носи своју културну мисију. У тој мисији комедије карактера Јована Стерије Поповића остају једна од неисцрпних инспирација нашег позоришног живота.

Данас у свету информатике и дигитализације, у свету у којем се, нажалост, урушавају моралне вредности и емпатија, позориште, ипак, опстаје као неуништива биљка засејана пре више од две хиљаде година. Шта одржава магију позоришта? Одржава је људска потреба за катарзом, као и потреба за смехом. Ту потребу имају и позоришни ствараоци, с једне, као и публика с друге стране. Када се успостави прави доживљај, глумци се спајају са публиком и заједно живе магију позоришног чина. Иако су ти тренуци пролазни, траг оплемењености остаје. Зато данас, колико чедно, толико и актуелно звучи Стеријина мисао „Театар је лек за болести моралне“.

Позоришна представа, њено стварање и извођење личи на једну малу државу у којој све мора да функционише да би била успешна. Тако и бива, иако представу стварају људи различитих професија: писац, редитељ, глумци, сценограф, костимограф, композитор, мајстор светла, шминкер, инспицијент, суфлер, реквизитер, декоратери, гардеробери.

Та мала држава-представа, ствара се од заједничке вере, љубави, страсти и креативности у постизању заједничког циља.

Када се у резултату успе, сви учесници имају неописив осећај радости и слободе. Достигнуће слободе које позоришни ствараоци постижу кроз своје стваралаштво је, можда, највећи дар који им је дат. Тај осећај слободе је, верујем, поред катарзе и смеха, још један разлог за опстајање и дуговечност позоришта.

Уз велику захвалност једној од најзначајнијих институција, Стеријиним позорјем, које чува позоришну традицију, с најлепшим жељама учесницима и организаторима, уз срдачан поздрав публици, с великим поштовањем у част славе позоришта проглашавам 64. Стеријино позорје отвореним.

ИЗВЕШТАЈ СЕЛЕКТОРА

Текмичарска селекција

ПЕТРИЈИН ВЕНАЦ – према роману Драгослава Михаиловића, драматизација Мила Машовић Николић, режија Бобан Скерлић, Атеље 212 Београд (Србија)

Мила Машовић Николић претвара раскошни натурализам Михаиловићевог *билдунгсромана* о сељанки Петрији у пригушено трагички моралитет посредством финог илузионистичког умножавања (троструки лик јунакиње) и фрагментарно интониране, а ипак органски „сливене“ нарације. Редитељска поставка Бобана Скерлића успева да, како ефектном симултанашћу призора, тако и развијањем доследне „метафоричке мреже“ (конопци што асоцирају на „нит живота“, претварајући фигуре јунакиње у митске суђаје), Петријином протесту против примитивизма породице, суровости друштва и сопственог кукавичлука прибави ноту универзалног.

Светислав Јованов

ЕКС ЛИБРИС

ПЕТРИЈА УДОВИЦА: Мој син, јадник, ћушноу рукуцу у уста, целу готово нагурао, само му палац изостао, и сав плав као чивит.

ДОБРИВОЈЕ: Ладан...

БЕЛА: Па што му не пресече пупак? Што то не ураде сама кад ја већ не стиго? Што га не прегризе?

ПЕТРИЈА МЛАДА: А зар сам знала? Рече ли ми да морам? Тебе сам чекала, вампири те, дабогда, сачекали.

БЕЛА: Ама дете, па јел ти немаш мајку? Зар те она ништа не научи?

ПЕТРИЈА МЛАДА: Ја мајку имам, ал ти, несретнице, ниси ничија мајка. Ти једино неке шугаве кучке мож да будеш мајка. И тако ћеш, ко кучећа мајка, и да липчеш. Горе но ово јадно дете што си ни криво ни дужно у смрт отерала.

БЕЛА: Бог Петријо тако тео. Бог дао, Бог узо.

ПЕТРИЈА МЛАДА: Није Бог. Није он. Ти си тако тела. Идите одавде. Ништа ми овде не требате. Пред ово мртво дете због вас ме срамота.

ПЕТРИЈА УДОВИЦА: Бог да прости мог малог анђела. Нек му бог даде рајско насеље. Нек му тамо, на она свет, пружи оно што овдена није имао. Нек му тамо нађе други родитељи да ми они тамо моје дете пазе и чувају. Нека га бог поштеди од ноћни страови.

(Драгослав Михаиловић, *Петријин венац*)

ПИСАЦ

**Драгослав
Михаиловић**

Српски књижевник и академик (Ђуприја, 1930). Ухапшен 1948. и скоро две године проводи у робијашници на Голом отоку. Дописни члан САНУ постаје 1981, а редовни 1988.

Први полукњижевни рад, хумореску *Писмо*, објављује 1957. у *Јежевом календару*. Неколико година сарађује у *Лейојису Мајице српске*. Матица српска објављује 1967. и прву његову књигу, збирку приповедака *Фреде, лаку ноћ*. (Антологијске приче „Лилика“, „Богиње“, „Путник“, „Фреде, лаку ноћ“, „Гост“, „Богиње“ и „О томе како је остала флека“). У каснијој збирци додата и прича „Генадије Задворски“.) (Октобарска награда Београда, 1967). Филм *Лилика* снимљен је 1970, Бранко Плеша дебитује као редитељ (сценарио Плеша и Михаиловић). Године 1981. Никола Јефтић режира истоимени филм.

Роман *Кад су цвешале џикве* завршен је и објављен 1968. Аутор третира неке, дотад необрађене и забрањене теме (полицијска тортура, робија на Голом отоку и сл.). Године 1969. аутор пише истоимену драму, чија је премијера 6. октобра 1969. у ЈДП-у. После десетак дана представа је скинута с репертоара. На Стеријином позорју 1985. београдско Народно позориште изводи *Тикве* у режији Виде Огњеновић, а 2014. у БДП-у режира Бобан Скерлић. Играни филм према већ откупљеном сценарију није снимљен.

Фреде, лаку ноћ и *Кад су цвешале џикве* нестају из библиотека и књижара, а Михаиловић „зарађује“ статус персоне нон грата.

Године 1975. Михаиловић објављује прозни циклус *Петријин венац*, за који исте године осваја Андрићеву награду. Године 1980. Срђан Карановић режира истоимени филм (Златна арена за најбољи филм на Фестивалу у Пули).

Године 1983. Михаиловић објављује други роман под насловом *Чизмаш*, који 1984. осваја НИН-ову награду и 1985. награду Народне библиотеке Србије за најчитанију књигу године. Тридесет година касније Дејан Зечевић режира истоимену серију. Сценарио је адаптирао Ђорђе Милосављевић (РТС, 2015/2016, 12 епизода).

Голи ошок аутор почиње да пише 70-их година прошлог века, подстакнут личном голготом педесетих година. Овај документарни серијал писан је, с прекидима, 37 година. Сведочења голооточана пренео је у пет књига (последња објављена 2012).

Библиографија: *Ухваћи звезду њадалицу* (приповетке, 1993), *Гори Морава* (роман, 1994, Награда Вукове здужбине), *Голи ошок*, 1–5 (документарна публицистика, 1990–1995), *Одломци о злоћворима* (проза, 1996), *Злоћвори* (роман, 1997, Награда “Петар Кочић”), *Крајка историја саширања* (студија, 1999), *Јалова јесен* (приповетке, 2000), *Црвено и њлаво* (огледи и чланци, 2001), *Треће пролеће* (роман, 2002), *Време за њоврајак* (беседе, 2006), *Мајсторско њисмо* (беседе и чланци, 2007), *Голи ошок*, ИВ (документарна публицистика, 2011), *Скуљач* (драма, 2011), *Голи ошок*, В (док. публицистика, 2012), *Преживљавање* (Виталова награда за књигу године), *Треће пролеће Свете Петронијевића*, објављене 1983. у збирци прича *Ухваћи звезду њадалицу.*, *Увођење у њосао* / Три драме (1990. и ТВ филм 2007).

Остале награде: Награда “Бора Станковић” (1994), Златни сунцокрет (2010), Кочићева награда за животно дело (2011), „Рачанска повеља“ за целокупно књижевно дело (2013).

Сценарији за филмове (објављени у књигама *Увођење у њосао* и *Скуљач*): *Тамо и нађрај* (*Аллер ређоур*), режија Александар Петровић (1970), *Пуђник*, режија Александар Мандић (1973), *Лакирање и ѡрансђорђ каросерија ауђомобила „засђава“*, кратки филм, режија Винко Бевц (1978).

Приређено према: www.biografija.org и www.laguna.rs

РЕДИТЕЉ

**Бобан
Скерлић**

Завршио је Факултет драмских уметности у Београду. Био асистент, па предавач на ФДУ. Предавао Позиционирање и стратегије брендпортфолија на специјалистичким студијама Универзитета уметности. Управљао рекламном агенцијом и дечјом телевизијом. Писао и режирао нека *Ођворена врађа*. Режирао неке сегменте у *Немој да звоцаш*. Писао и режирао *Ружне речи*. Похађа докторске уметничке студије на ФДУ.

Филм: *Шанђарейо ѡи не расђеш лејо*, *До коске* и *Тођ је био врео*.

Позориште: *Гробница за Бориса Давидовича* Данила Киша у Дадову (корезија са Радивојем Андрићем), *Змајовини ѡанђалози* Иване Димић и *Школа рокенрола* Милене Депола у Позоришту „Бошко Буха“, *Синови умиру*

ђрви Мате Матишића у Босанском народном позоришту Зеница, *Мурлин Мурло* Николаја Кољаде у Народном позоришту Кикинда, *Развојни ѡуђ Боре Шнајђера* А. Поповића и Брехтов *Сђрах и беда ѡређеј рађа* у Грачаници (Српска драма приштинског Народног позоришта), *Врла нова 2061*. (ауторски пројекат са Миленом Депола) у суботичком Народном позоришту, *Народна драма* Олге Димитријевић у сарајевском позоришту САРТР, *Триеле* са Миленом Депола 2013, *Каг су цвешале ѡикве* Драгослава Михаиловића 2014, *Позив на ѡубљење* Владимира Набокова 2015. и *Уђођљена душа* Александра Југовића 2018. у Београдском драмском позоришту.

ИЗ МЕДИЈА

Три лица Петрије

Јунакиња Михаиловићевог романа, Петрија Ђорђевић, заточена је у пеђини животног искуства, вечно осуђена да гледа само сенке на зиду далеко од правих ствари које су негде ван њених перцептивних мођи, баш као што су Платонове идеје ван чулног домађаја. Петрија је парадигма паланачког искуства „проклете женске судбине“ у патријархалном друштву српске провинције, детерминисана митолошким и обичајним празноверјем и народским хриђанством које почива на страху и казни за грехе. Маргинализована од рођења веђ тиме што је жена, Петрија је лишена мођи да утиче позитивно на сопствену судбину, а њено физичко трајање заправо постаје њен лични пакао.

Тај пакао у драми отелотворен је кроз три лица Петрије: Младу, Градску и Удовицу. Њих три припадају трима фазама у животу жене у патријархалном друштву. Свака од њих приказује један од стереотипа женске судбине: експлоатисану сеоску жену изложену тешком физичком раду и телесној репродукцији замениће маргинализована жена у радничком квазислободном друштву. Градска, баш као и Млада Петрија, лишене су права на лични идентитет ван идентитета својих мужева. Ова два стереотипа вечно живе у сеђању физички виталне, али друштвено мртве Удовице у чијем уму се ова драма и одвија. Њена лична историја је пуна трауматичних сцена: умирање деце, брачне пропасти, понижења, вапаја за помођ, а целу ту бесмисленост жртвовања и мучења подноси са нечим што би се речима Томаса Мана могло назвати „вишом ведрином“. Виша ведрина једини је спас од бесмисла живота и насумичности зла које је сналази, а изражена је у Петријиним аутоиронијским речима: „Воли да живи живина“.

Сеђање као такво одраз је јединог вида интелектуалне забаве који Петрија познаје, а осим што извири из доколице служи томе да се кроз синхронитет суочи са самом собом и питањима о личном греху као извору зла. Сеђање је Петријин начин да победи страх од заборава, али је подстакнуто и самопрекором. Истовремено, то је начин да се пронађе веза између света живих и света мртвих. Све три Петрије заробљене су у миљеу коме припадају, и условљене су проживљавањем сопственог живота, што њихову жртву уздиже до нивоа родне трагедије.

Мила Машовић Николић, драматуршкиња

Урнисање и надживљавање

...*Петријин венац* није од јуче на позоришним даскама, он је одавно препознат као захвалан сценски материјал, идеалан за монодраму, како је махом игран. Живописно србијанско село негде у поморавском ареалу, потом и варошица, време предратно и(ли) поратно, у сваком случају плусквамперфектно, а опет и савршено препознатљиво јер то смо „ми“, то је гурави свет затворености, ропске понизности пред сујеверицама и „традицијама“ без правог корена и смисла, то је убилачки патријархат који урнише сваку помисао на људску, а нарочито женску слободу и срећу у самом зачетку; а његов најсуровији егзекутор су – жене. Парадоксално? Ни најмање. Петрија је жена која је прошла кроз све то, кроз идеал-типски сеоски брак који се насуквао на мушкој слабуњавости и алфа-мајчинској посесивности, потом, онако одбачена, „пропала“ у граду (а где друго?) као конобарица и кафанска посвудуша, у дивљем конкубинату са старијим кафецијом, одбегавши потом с рударом с којим ће окусити који прстохват среће пре него што и по то ђаво дође, наплаћујући камате. Жив језик, живописни карактери, животна и неуништива Петрија – све је то душу дало за монолошке исповеди и сличне, крајње сведене театарске форме.

Насупрот свим тим пречицама и на срећу по гледаоце, одлична, минуциозна, разуђена драматизација Миле Машовић Николић и режија Бобана Скерлића иду сасвим другим путем, стварајући сценски свет који захтева озбиљан, габаритан позоришни рад и израз, сложену и богату представу, високо репертоарско позориште ипак достојно места на којем настаје. Скерлић се већ раније бавио „превођењем“ Михаиловићеве прозе у позоришни језик (у БДП-у), но *Петријин венац* не само да је знатно успешнији него је и његов најбољи позоришни рад до сада. Двочасовна представа „вози“ без кашљуцања, а предобро нам познати мотиви ипак нас изнова узбуђују, тако да представа у целини одолева могућем запаху *музеалности*, и то без било каквих на силу „радикалних“ драматуршких решења, поготово без вештачког осавремењивања. (...)

Теофил Панчић (*Време*, 29. 11. 2018)

Неуништива воља за животом

(...) Ансамбл у целини игра стилски и квалитативно уједначено и вешто, градећи тешку, кошмарну атмосферу која веродостојно одражава Петријине недаће. Добривоје (Иван Марковић) је први Петријин супруг са којим је надрљала, насилан, физички и вербално, уз подршку његове мајке, Веле Бугарке (Исидора Минић). Петријин други муж Миса (Игор Ђорђевић) је енергичан и пун живота, до повреде. Тада се мења његов став према животу, бојећи Петријину трагедију још тамнијим тоновима. Љубиша Тихомира Станића је такође убедљив лик у тој галерији очајника које је живот поломио, и који утеху тражи у локању ракије. У представи, као и у роману, важан је суптилан хумор који помало разблажује свеprisутан чемер. Комичке црте повремено обезбеђују епизодни

ликови, доктор (Владислав Михаиловић), или фотограф (Бранислав Зеремски). Деликатну комику доноси и Петријина вера у враџбине Влајне Ане (Јелена Ракочевић), на пример њен рецепт за тестирање трудноће који укључује мокреће по секири.

(...) На плану режије, карактеристично је вођење паралелних призора, што подсећа на филмску изражајност. Осветљење је утуљено, догађаји су преовлађујуће уроњени у таму, конкретну и симболичку. Она је одраз суморног патријархалног света који гуши слободу и живот сам, али и света који открива жилавост појединца, неуништиву жељу за животом.

АнаТасић (*Полиџика*, 2. 12. 2018)

ИНТЕРВЈУ

**др Мирослав
Мики Радоњић**
директор
Стеријиног позорја

Креативна субрезивност укореењена у самој суштини уметности

Стеријино позорје је од свог оснивања пролазило кроз бурну историју и драматичне догађаје које је делило са судбином земље и целокупног друштва. Упркос свему, опстало је, те умногоме унапредило и обогатило своје делатности. Фестивал је био, јесте, и у будућности ће бити најважнији домаћи позоришни фестивал, са озбиљном међународном репутацијом.

Овогодишњу селекцију селектор Светислав Јованов је насловио 'Побуна – женски род'. Како шумачише књижевност на коју селекција указује – веома присушној 'женској рукопису' на нашој позоришној сцени и, у том контексту, књижевност побуне? А свака побуна је најлас изречено неслањање којем је придодата енергија људи.

• Још од средине деведесетих година двадесетог века, оно што називате „женским рукописом“ јесте чињеница наше драмске књижевности. Иако нисам нарочито сагласан са „родном класификацијом“ литературе, присуство већег броја ауторки специфичне поетике, осебујних стилова и упечатљивих сензибилитета, као што су Вида Огњеновић, Биљана Србљановић, Милена Марковић, Маја Пелевић, Олга Димитријевић, Миња Богавац, Тања Шљивар, Ива

Брдар, Тијана Грумић, да поменем само неке од њих, свакако обележавају драмску и позоришну уметност на овим просторима. Побуна, борба за еманципацију друштвено релевантних тема које се тичу хуманог аспекта наших живота, затим увек присутна, некад у већој, а некад у дискретнијој мери, креативна субверзивност, налазе се дубоко укоренени у самој суштини уметности.

У интервјуу који смо радили пређошњогодишњи фестивал за часопис 'Култура', који је објављен и у листу „Данас“, рекли сте: „Позорје као институција не може да лечи, али извесно треба и мора својим делатностима да указује на важне естетске и поетичке феномене у позоришној уметности...“ По вашем осећају директора Позорја и шеф-ролоа, на које феномене указује овогодишња селекција, осим два упечатљива која смо већ поменули?

● Да будемо сасвим прецизни, та оцена односила се на фестивал. Дакле, у том сегменту Позорје заиста не може да лечи, већ да указује на тренутно стање у савременој српској драматургији и домаћем позоришту уопште. Један фестивал, па звао се он и Стеријино позорје, с традицијом дугом 60 и више година, илуструје оно што би требало да буде што реалнија слика позоришне сезоне, односно оног њеног сегмента заснованог на домаћем аутору. Када је реч о многобројним другим делатностима наше институције, од издавачке, преко документационоистраживачке до активне међународне сарадње, ту се већ може говорити и о експлицитнијем утицају на одређене појаве у театарској уметности. Жанровско-стилска разноликост, велики број сјајних глумачких остварења, ефектни визуелни аспекти представа, узбудљиви нови драмски текстови, аутентичне редитељске поетике... само су део онога што ћемо видети на 64. Позорју.

Позорје доследно указује на нове ауторе, за тим, ојетћу поменути пређошњогодишњи интервју, „ујуре првом у торуће проблеме шеф-рола, те заједно са свим нашим уметницима и најширом јавношћу покушава да обезбеди услове за даљи развој свих аспеката ове вишемиленијумске уметности“. На које проблеме наш шеф-рола указује годину дана касније, а сматраше да су торући? На који начин Стеријино Позорје обезбеђује услове за даљи развој свих аспеката позоришне уметности?

● Када бих поново говорио о многобројним, вишедеценијским проблемима српских позоришта, који, нажалост, постају још компликованији из године у годину, онда би се овај интервју претворио у једну опширну студију. Наравно, и о тим темама се увелико говори на сваком Стеријиним позорју. Кроз различите форме, округле столове, трибине и симпозијуме, покушавамо да откријемо узроке проблема, анализирамо их и настојимо да пронађемо моделе за њихово решавање. Позорје као комплексна институција кроз своје активности током целе године – подсећам на Конкурс за најбољи савремени домаћи драмски текст, копродукције Позорја на основу победничког текста са конкурса, часопис „Сцена“, континуира-

ну научну делатност и објављивање зборника радова као резултат тих истраживања – улаже напоре да обезбеди услове за даљи развој и афирмацију позоришне уметности.

Како видите однос такмичарске селекције и селекције 'Кругови'?

● Од како је пре тринаест година уведена међународна селекција „Кругови“, отворила се могућност за својерсно огледање савремене српске драме и позоришта и актуелних дешавања у европској драматургији и театру из Немачке, Мађарске, Пољске, Чешке, Словачке, Аустрије, Белгије, Велике Британије, Румуније, земаља бивше Југославије... У том смислу унапређена је и иначе активна међународна сарадња Позорја, као један од предуслова за јачање наших позиција у интернационалним оквирима.

Шта бисте извојили од пређошњих програма?

● Уз Позорје младих на којем учествује преко стотину студената високих позоришних школа из Србије и региона, треба поменути 16. изложбу позоришног плаката и графичког обликовања, промоције позоришних издања, изложбу „Сцена, маска, костим, лутка“, радионицу „Функција репертоара у развоју позоришне куће“ коју води Жељко Хубач, изложбу „Светлана Бојковић или Уметност глуме“ аутора Зорана Максимовића.

Како пројектујете будућност фестивала?

● Стеријино позорје је од свог оснивања пролазило кроз бурну историју и драматичне догађаје које је делило са судбином земље и целокупног друштва. И упркос свему, опстало је, те умногоме унапредило и обогатило своје делатности. Фестивал је био, јесте, и у будућности ће бити најважнији домаћи позоришни фестивал, са озбиљном међународном репутацијом.

Разговарала Наташа ГВОЗДЕНОВИЋ

ГЛАСАЊЕ ПУБЛИКЕ ЗА НАЈБОЉУ ПРЕДСТАВУ

Публика ће и ове године имати прилику да изабере најбољу представу у програму 64. Стеријиног позорја тј. да гласа за представе које ће се извести у Такмичарској селекцији и у Међународном програму 'Кругови'. Гласаће се заокруживањем оцене од један до пет на гласачким листићима који ће се делити на улазу у салу. Пресечна оцена саопштаваће се свакога дана на Округлом столу и у Билтену.

Ансамблу представе са највишом оценом припадаће уметнички предмет. Покровитељ награде је Стеријино позорје.

Светислав Јованов

драматург и театролог,
селектор 64. Стеријиног позорја

Велика је разлика између репродукције текста и аутентичног наступа

Светислав Јованов, драматург и театролог, у својој каријери на различите начине био је везан за Стеријино позорје: пре двадесетак година као селектор, потом уредник часописа „Сцена“, члан жирија за критику и театрологију, уредник издавачке делатности, водитељ Округлих столова, члан Уметничког већа, лауреат Стеријине награде за театрологију. Ове године Јованов је поново селектор... Тим поводом, на почетку разговора, питање о сагледавању позоришног међупростора, од када је први пут био селектор – крајем прошлог и почетком овог века – до данас...

Како би, дакле, изгледала дајцест дијагноза нашег театра у том временском међујорју?

• Ако говоримо у дајцест контексту, чини ми се да бисмо од 2000. до данас могли да говоримо о три етапе у домаћем драмском стваралаштву. Првом бих означио зреле текстове Милене Марковић и Биљане Србљановић и долазак Маје Пелевић и Миње Богавац. Могло би се рећи да је то била врста постмодерне драмске литературе, проседе који је оперисао садржајима из медија, цитатима, самим устројством позоришне илузије... и који је, на изванредан начин, био врло критичан. Мислим ту на текстове Биљане Србљановић попут *Барбела*, преко *Брода за лушке* Милене Марковић до *Поморанцине коре* Маје Пелевић. Ту фазу бих назвао постмодерном. Друга почиње након 2008, када се све више појављују непосредно критички ангажоване драме. Тој фази припадају први текстови Олге Димитријевић, Тање Шљивар и Милана Марковића, данас мало скрајнутог, чија најбоља драма *Чишћење идиоша* још није доживела професионално сценско извођење. Ову другу фазу бих назвао постмодерно-критичком. А онда, после 2012–2013, друштвено-критички правац је постао владајући. Он долази појавом драме *Радници умиру певајући* Олге Димитријевић и драма Тање Шљивар као што је *Ми смо они на које су нас родитељи ујозоравали*, те појавом још млађих аутора попут Иве Брдар или Сташе Бајац. Драма у тој фази постаје директно критички ангажована и чини ми се да

смо још увек у тој фази. Главна преокупација тих наших писаца, који се највише играју и који су највреднији, јесте критичко сагледавање друштва, с посебним акцентом на проблематику женске еманципације, што се видело у последње две-три сезоне. Мислим да је ту један од иницијалних текстова био *Моја ши* Олге Димитријевић, који се не бави само женама као јунацима, већ женама као социјалним бићима која су угрожена.

Поменуо си неке важне текстове из претходног периода али то још увек не значи да су њима настале велике и важне представе. Које представе из међујериода свој селекцијом важе као важне?

• *Наход Симеон* Томија Јанежича, *Тако је морало бити* Егона Савина, *Ојсага цркве Свете Сисе* и *Поморанцина кора* Кокана Младеновића, *Брод за лушке* Ане Томовић, *Чекаоница* Бориса Лијешевића, *Кукавичлук* Оливера Фрљића, *Велика бела завера* Милоша Лолића, *Marat The Sade* и *Кошћана* Андраша Урбана. Ту су и представе Игора Вука Торбице, на пример једна која није по домаћем тексту а за мене је, ако изузнем оне које је режирао у Хрватској, његова најбоља – Клајстов *Разбијени крчај* ЈДП-а. То је антологијска комедија, једина у последњих 10 година која је смешна и паметна – а није вулгарна. Од страних представа, у том раздобљу, Позорје су обележиле Шилингова *BLACKland* и *Fragile* Тене Штивичић. Ту су и редитељи који су у међувремену озбиљно сазрели: Анђелка Николић, Бојана Лазич, Ксенија Крнајски, Ива Милошевић. Ето, и у редитељском сегменту помаља се женска доминација.

У селекцијском образложењу рекао си да је ово „најпросечна година“. Најпросечан не значи и добар...

• Изнад просека је и зато што се наставља тежња да се инсистира на праизведбама, има их више од трећине продукције. Појављује се и тенденција драматизација значајних писаца попут Андрића, Црњанског, Исидоре Секулић, а реч је о новом типу драматизација које користе достигнућа постмодерног рукописа, доводећи их у везу са ангажованошћу, савременошћу и друштвеном ситуацијом. Поменуо бих ту вредан покушај Јелене Мијовић (*Хроника јаланацког тробља*) који због извођачких капацитета позоришта није успео да буде у конкуренцији. У сваком случају, сезона је натпросечна и зато што је дата евидентна шанса млађим редитељима да се окушају, што не могу а да не доведем у везу са преоријентацијом Позорја. Много би се теже позоришта одлучила на младе ауторе да немају у виду могућност конкуренције са домаћим текстовима. Много би се теже одлучили да дају Шекспира неком младом редитељу од неког младог писца. Мањи је ризик.

Интересантна је твоја синајта да су неки добри текстови имали „неушетељена сценска тумачења“, што је озбиљно ушминкан еуфемизам за лошу представу. И то долазимо до тога да смо од кризе домаћег драмског

Шекспир, о чему се говорило годинама, дошли до тога да нам сада кризирају редитељи, који, не само што раде на растеривању љубике која не разуме ње представе, већ, како кажеш у образложењу, праве нејачне представе по добрим шекспировима...

● Апсолутно тачно. Када сам то рекао мислио сам на два-три случаја. Највидљивије је погрешно читање текста Милене Марковић. Уз сва уважавања њених досадашњих достигнућа, али редитељка Александра Милавић Дејвис потпуно је погрешно прочитала текст *Пеј живоша прешужној Милушина*, који, чини ми се, сажима и развија поетику *Брода за лушке*. Коришћењем материјала из бајки, легенди, фолклорних мотива, Милена је успела да напише текст који нуди борхесовску историју Србије у последњих 150 година. И тај текст је захтевао, не детаљно реализовање, већ интелигентно читање. Потпуно промашена представа, а други пример је онај о којем сам већ говорио у образложењу селекције – текстови Тијане Грумић, која има све предуслове да се развије у озбиљног драмског писца. Њени текстови *Сиварање човека* и, донекле, *Моћни ренџери не љачу*, имају лирску усредсређеност, необичну атмосферу, Тијана веома вешто пише дијалоге, али, испоставило се да ни млађи, ни старији редитељи немају кључ за њено писање, што можда не говори о грешкама управа које су дале текст погрешним редитељима, можда то не говори ни о редитељима. За мене се ту поставља други проблем: можда то говори о анахроности наших владајућих редитељских школа и схватања. Чини ми се да нам се као казна враћа чињеница да смо ми неке недавне трендове, и то озбиљне појаве као што је била *in yer face* драма, постмодернистички или постдрамски театар, некако сувише јефтино купили, нисмо их савладали доживљајно, нити мисаоно, већ претежно на нивоу технологије. И зато када се појави аутентичан драмски глас као што је Тијана Грумић, која то примењује од почетка, у тексту изнутра, испоставило се да је већина наших редитељских метода неспособна да се ухвати у коштац са тим. Можда неке ствари још нису ни сазреле у нашем театру, можда није ни до редитеља, можда је до атмосфере, до школе...

Једна од њихових џачака штоје селекције је „Њоробљени женски идентитет“. Шта ња синџама говори о нашем друштву данас?

● Пре свега, иако су, историјски и етички, поражени неки митови – који су дуго, не бих рекао само водили, већ, тачније, слуђивали српску политику, друштво и културни простор, ми смо као друштво и култура остали у простору тих истих мушких милитаристичких митова, легенди о *Љубићништву у миру* и *добићништву у рају*, или у тој врсти лажне и неутемељене заглданости у неко, тобожње, византијско наслеђе, о којем немамо појма. Сви ти мушки интонирани митови су се распали, а у друштву настављају да функционишу као некаква обичајна правила. Дакле, друштво, упркос глобализацији, модернизацији, упркос свим „акцијама“ у које смо ушли независно од режима који је на снази, жену третира са компромиту-

јућим схватањем да је жена: јефтино биће – јер се свакој, од проститутке до врхунске манекенке зна цена или се бар може сазнати; потрошно биће – јер се најлакше може заменити; немоћно биће – што видимо по ситуацији у новим индустријама, где раднице морају да носе црвену траку ако имају менструациони циклус; и, најзад, конструисано биће – јер се може обновити, дакле може се ботоксовати, направити „бољом и лепшом“. Упркос формалном побољшању положаја жене, упркос томе што су жене већински „кадар“ у медицини, образовању, у култури, у правосудном систему, жена је још увек грађанин другог реда. Отвориш црну хронику и одмах се увериш у то. Увек је жртва жена и у том смислу њен положај данас је мање еманципован од положаја жене у касном социјализму.

Када говоримо о њозоришту увек говоримо о редитељском њозоришту, кризи драмској шекспира, најезди младих љумаца, џаленџованих љисаца... Врло рејко говоримо о љублици. Рекао си малочас да можда неки наши редитељи нису сазрели за неке шекспирове, а да ли је наша љублика сазрела за њозориште које настјаје код нас?

● Припадам онима који кривицу никада неће свалити на публику. Један од највећих историчара модерне драме Рејмонд Вилијамс рекао је да су за позориште потребне три ствари: писац текста, позориште у смислу глуме и режије, и, потребна је публика. Никада се, бар не у модерном позоришту, није десила никаква значајна промена, ни помак, ако у том тренутку публика није била подсвесно спремна да то прихвати. Да бисмо се сусрели са публиком, морају да постоје сва три елемента. Неморално је да позоришни људи увек траже изговор у том трећем елементу. Ако људе зовемо у позориште – зовемо их због нечега, да комуницирамо са њима. Напросто, не може се звати публика ако не знамо због чега је зовемо. И ту је често почетак неспоразума, јер често самим позоришним радницима, па и писцима, није јасно због чега се баве овим послом – а позориште је прљава уметност: морају да се ангажују и емоције, и разум, и чула, и у том смислу ми смо у неким стварима публику одбили. Велики део савремених стваралаца постао је заговорник лажне теорије по којој није важно каква је представа, већ да је важан концепт. Али публика никад не види концепт. Публику концепт не занима. Њу не занима позориште у којем после пола сата почиње да пребира прстима по мобилном телефону. Позориште позива на сусрет и доживљај, а кад немаш са чим да се сусретнеш, онда нема комуникације. Не постоји добро позориште које није свесно свог времена. Позориште се прави за садашњу публику. За прошлу, упркос свим снимцима, не знамо каква је била. За будућу – то је коцка. Ако немамо комуникацију са садашњом публиком, увек је кривица до позоришта.

Слажеш ли се са онима који кажу да је недостајак новца разлој свеј лошеј у њозоришту данас, или су љак у љраву они који љврде да новца има само се љроши на љојрешне изборе?

● Постоје ту два краја приче, спољни и унутрашњи. Спољни је да новца има срамно мало и да култура није била приоритет у последњих тридесетак година нити једној власти. Систематски, стратешки приоритет, наша култура није била нити једној влади са којом сам имао част да имам посла. Али, с друге стране, постоји тај унутрашњи део приче: већина новца у позоришту данас се троши на механичке радње, физичке ствари – опрему, плате, подмазивање механизма који би требало нешто да произведе, а то што би требало да буде произведено – сама представа – ускраћено је. Немам ја решење за то, као што ни много паметнији људи од мене нису имали. Стара флоскула да бацимо позориште на тржиште такође није добра – видимо да позориште може да функционише на тржишту али онда неће бити уметничко. Сведоци тога су много развијеније културе од наше. Данашњи уметници постављају питање свима, осим себи. Мени се чини да, ако не желиш да ризикујеш, да радиш по сваку цену овај посао, онда се бави нечи другим. Мој професор Ратко Ђуровић на свом првом часу рекао је нешто што на први поглед може да зазвучи као прича старог гунђала али је тачно: „Ако радиш према својим могућностима, то је ништа. Треба радити преко својих могућности.“

Сведоци смо да је део људачког света последњих месеци сишао са своје матичне сцене и појео се на позорницу улице. Како ти се чини, да ли су дорасли том задатку?

● Што се тиче моралног права на побуну, наравно да се она не може довести у питање. И ја сам покушао да направим један тематски поднаслов овог циклуса, који има два значења. Рекао бих, *a propos* питања да постоји велика разлика између репродукције текста и аутентичног наступа. Често је за то најбољи коментар чувена Хамлетова реченица, уочи извођење мишоловке, упућена Офелији: „Глумци не умеју да ћуте.“ Ја нисам за то да глумци ћуте, али је некад упутно размислити о томе каква ефекат имају речи на улици, а каква на сцени. Улица често режира у најнеочекиванијем правцу.

Какав је твој уписак на основу седмомесечног искуства гледања представа: да ли су домаћи театри толико заинтересовани за нас у Позорју?

● Нисам сигуран да могу добро да сведочим о владајућем мишљењу, јер, као што је познато, оно се формира у дубинама усмених комуникација, да не кажем трачева, али оно што имам прилику да чујем са најразличитијих позоришних адреса је да за Позорје влада велико интересовање, нарочито у мањим позориштима, у унутрашњости. Нећу да кажем да у великим позориштима нема

интереса, али она напосто инерцијом свог статуса, чак некад и неутемељеног мишљења о свом статусу, очекују да је само питање са чим ће доћи на Позорје, а не и да ли ће доћи... Ту је тешко докучити величину жеље за учествовањем... Мислим да је преоријентација Позорја имала везе са повећаном шансом за домаће ствараоце да учествују у позоришном животу. Након одлуке жирија претпрошле године, прошла година је, уз све примедбе које јој се могу ставити, показала да постоји и млађа и виталнија страна нашег позоришта.

Увек је важно ко оцењује представе... Како Позорје данас размишља на тему, нарочито након догађаја из претпрошле године?

● Имао сам отворене разговоре са дирекцијом и члановима УО о критеријумима, дакле не о именима. Сматрао сам да је, упоредо са извесним проширењем „Кругова“ ка европском контексту, нужно међу члановима жирија наћи људе и изван наших граница, људе који познају шири европски контекст. Два овогодишња представника жирија нису из српског окружења, то су особе које разумеју европске токове и тенденције, а имају довољно ауторитета да их примене као критеријум.

„Кругови“ су увек посебно занимљиви позоријанској публици. Нека Позорја представимо само по представама из „Кругова“. Шилићева представа „БЛАЦКЛАНД“ је, рецимо, високо дошла критеријуме и очекивања гледалаца. Како их видиш убудуће? Зашто су „Кругови“ важни, колико су утицали на наше позориште?

● Та драгоцену идеју Ивана Меденице, са променљивим успехом опстајала је и након његовог мандата. Не може наше позориште тражити узоре и поредбене тачке само на Битефу, који је ипак фестивал најрадикалнијих форми, удаљен читаву цивилизацијску димензију од нашег мејнстрим театра. Немогуће је применити та искуства у институционалним позориштима и зато сам хтео да обновим „Кругове“ тако што сам поново укључио европски контекст. То је важно јер, поредећи се са институционалним театрима из других средина, и то са представама које интерпретирају њихово драмско стваралаштво, наше позориште долази у плодну кореспонденцију са њима. Избор је био ограничен на источноевропски контекст, а верујем да ће се наредне године проширити на западна позоришта која, уз обраћање пажње на екс-ју контекст, могу да створе неку шансу за поређење и угледање, сусрет, разговор а, на изванредан начин, могу бити и шанса за промовисање домаћег драмског текста.

Разговарала Снежана МИЛЕТИЋ

ДНАС НА ПОЗОРЈУ

16. изложба позоришног плаката и графичког обликовања

Отварање изложбе, уручење награда

Жири у саставу – **Атила Капитањ**, доцент на Академији уметности у Новом Саду, Одсек за графичке комуникације (председник), **Бранислав Добановачки**, графички дизајнер, професор у пензији и **Слободан Штећић**, редовни професор – прегледао је 115 радова 45 аутора.

Пошто је одабрао радове који ће чинити корпус Изложбе, Жири је донео одлуку о наградама:

Штампани позоришни плакат

I награда
Александар МИЈАИЛОВИЋ
за плакат *Ричард III*

II награда
Јован ТАРБУК
за плакат *Елекџра*

III награда
Иван МИШИЋ
за плакат *Ајанџ*

III награда
Кристина ПОЛЕНДЕР
за плакат *Крваве свадбе*,
Академија уметности Н.Сад

III награда
Дејан ПЕТРОВИЋ
а плакат *Гребање*

III награда
Душан АРСЕНИЋ
за плакат *Абро фест*

Специјална награда Жирија 16. изложбе позоришног плаката и графичког обликовања додељује се Николи МИЈАИЛОВИЋУ за плакат *Балкански шџијун* и Сањи МЕНИЋАНИН, за плакат *Уџојљена душа*

Идејни пројекат плаката

I награда
Стефан ИЛИЋ
за плакат *Romeo and Juliet*,
Академија уметности
Нови Сад

II награда
Никола ПОПОВИЋ
за плакат *Небески одред*
Академија уметности
Нови Сад

Жири 64. СТЕРИЈИНОГ ПОЗОРЈА

**Џевад
Карахасан**
(председник)

Рођен у Дувну, 1953. Радио као драматург у Зеници, Салцбургу и Сарајеву. Уређивао ревију *Одјек* и часопис *Израз*. Докторирао 1986. на Филозофском факултету у Загребу (*Драматуршки модели у драмском циклусу о Глембајевима Мирослава Крлеже*). Предавао на универзитетима у Сарајеву, Салцбургу, Гетингену, Берлину, Базелу и Грацу. Почасни доктор Универзитета у Базелу. Члан Академије наука и умјетности Босне и Херцеговине (АНУБиХ) и Немачке академије за језик и књижевност.

Објављена дела: *Стидна жиџија*, *Источни диван*, *Шахријаров њрсћен*, *Сара и Серафина*, *Ноћно вијеће*, *Што ђејео њрича* (романи); *Краљевске лејенде*, *Извјештаји из тамној вилејџа*, *Кућа за уморне* (књиге приповедака); *О језику и сћраку*, *Дневник селидбе*, *Књига вршова* (есеји); *Краљу ијак не свиђа се ѓлума*, *Мисионари – двије комедије*, *Концерт њиџица* (драме); *Казалишће и криџика*, *Модел у драматурџији* (студије).

Добитник десетак међународних награда за књижевност (избор): Југословенска награда за роман године Железаре Сисак (1990), Европска награда за есеј *Charles Veillon* (1994), Хердцова награда (1999), Награда „Скендер Куленовић“ (2008), Гетеова медаља (2012), Награда за најбољи драмски текст театарских сусрета у Брчком (2005, 2013). Био је селектор Југословенских позоришних игара/Стеријиног Позорја, 1984. Живи у Сарајеву и Грацу.

Драме су му извођене у позориштима у Бечу, Салцбургу, Берлину, Шћећину, Ерфурту, Прагу, Сарајеву, Вашингтону. Књиге су му преведене на двадесет језика.

**Дора
Делбјанко**

Рођена у Пули 1980. Дипломирала драматургију на Академији драмске умјетности у Загребу, 2005. Идуће године добија статус самосталног уметника. Од 2012. је драматург Сатиричког казалишта „Керемпук“ у Загребу.

Ауторка десет драма: *Каг је сџао свијеш* (Награда за драмско дело „Марин Држић“, 2016); *Пасивни ошћор* (Казалиште „Творница лутака“, р. Марио Ковач, 2013); *Одрон* (радио-игра, Трећи програми Хрватског радија, р. Јасна Месарић, 2009; јавна читања – Народно позориште Београд, р. Снежана Тришић, 2010; ХНК Ивана пл. Зајца Ријека, р. Саша Броз, 2011); *Ејџаф* (објављен у „Сцени“, број 3/2006; праизведба у Казалишту „Комедија“, р. Дамир Лончар, 2007; Пулс театар Лазаревац, р. Ксенија Крнајски, 2016); *Мошел Мрак* (праизведен као завршна продукција глумачке класе Академије драмских умјетности Загреб, р. Хелена Буљан и Дорис Шарић, 2003; Казалиште „Комедија“, р. Марица Гргуриновић, 2003); *Дириџент* (објављен у „Новој Истри“, бр. 4/2001; изведен 2002. на Међународној драмској колонији у Мотовуну, Хрватски ценар ИТИ–УНЕСКО, р. Желимир Месарић; праизведба у Зелинском аматерском казалишту (ЗАМКа), р. Божидар Смиљанић, 2005; Театар ИТД, р. Јасмин Новљакковић, 2005); *Дон Жуан у режији Бориса Алексејевича Тријорина*; *Проклеџи не иду на Бали* (ХНК Ивана пл. Зајца Ријека, р. Марица Гргуриновић, 2004); *Нишџа особно* (Радио игра, Трећи програм Хрватског радија, р. Дејан Шорак, 2012); *Руџа* (Радио игра за дјецу, Први програм Хрватског радија, р. Ранка Месарић, 2011); *Тко се боји сћраха још* („Творница лутака“, р. Марио Ковач, 2015).

Као драматург сарађивала је с Хрватском радио-телевизијом, РТЛ телевизијом, Градским драмским казалиштем „Gavella“ Загреб и СНГ Марибор; 2012. је драматург на представи *Одисеј* Г. Стефановског, р. А. Поповски, копродукција шест театара (Бриони, Загреб, Марибор, Београд, Скопље, Нови Сад). У Сатиричком казалишту „Керемпук“ радила је као драматург, између осталог, на представама Оливера Фрљића, Александра Поповског, Борне Балетића, Иве Милошевић, Андраша Урбана и Вита Тауфера. Написала је сценарио за дугометражни филм према истоименом роману Сање Полак *Дневник Паулине П.* (р. Невен Хитрец), те сценарио за серију *Приче из давнине* према животу и делу Иване Брић-Мажуранић

**Драгица
Лаушевић**

Рођена 1973. Дипломирала на Одсеку сценски костим Факултета примењених уметности и дизајна у Београду, у класи професорке Миланке Берберовић. Костимографијом се професионално бави од 1997. Ауторка више од 150 позоришних, филмских и телевизиских костимографија. Радила је на позоришним представама у Србији и земљама у окружењу.

Значајније позоришне костимографије (избор): *Мара/Сад* П. Вајса, 1997; *Малоџађани* М. Горког, Београдско драмско позориште, 1998; *Ружење народа у два дела* С. Селенића, Народно позориште Сомбор, 1999; *Прљаве руке* Жан-Пол Сартра, Југословенско драмско позориште, 1999; *Бојојављенска ноћ* Шекспира, НП Сомбор, 2002; *Мајстор и Маргарита* Булгакова, НП Сомбор, 2003; *Хоби* Толкина, Позориште „Бошко Буха“, 2003; *Страх и његов слуга* Мирјане Новаковић, Атеље 212 и Белеф, 2003; *Сан лејње ноћи* Шекспира, Српско народно позориште, 2003; *Дон Жуан* Молијера, Битеф театар, 2007; *Мајка Храброси* Брехта, Народно позориште Републике Српске, Бањалучка, 2007; *Иванов* Чехова, СНП, 2007; *Тартиф* Молијера, СНП, 2008; *Крај џарџије* С. Бекета, Атеље 212, 2010; *Вишњик* Чехова, Luzerner Theater, Швајцарска, 2013; *Чудо у Шарпану* Љ. Симовића, НП Сомбор, 2017; *Клошмерл* Г. Шевалијеа, БДП, 2018.

Филмови и ТВ серије (избор): *Заустави време*, АВА продукција Загреб, 2008; *Роге у мајли*, Кобра филм, 2008; *Монтевидео, бој те видео*, Intermedia Network, 2010; *Небо изнад нас*, ART&Popcorn, 2014; *Монтевидео, видимо се*, Intermedia Network, 2014; *Бићемо њрваци свећа*, Intermedia Network, 2015; *Дневник машиновође*, Zillion film, 2016; *Посмајрачи*, Mixer, 2016; *Rat Race*, Preview Production, 2017; *Пеј* (ТВ серија), Intermedia Network, 2017; *Жијосани у рекеју*, Тон филм, 2018.

Награде (избор): 4. Бијенале сценског дизајна за представу *Торквато Тасо* Гетеа, Српско народно позориште, 2002; Которски фестивал позоришта за дјецу, *Сестре њо мели* Терија Прачета, Мало позориште „Душко Радовић“, 2002; „Јоаким Вујић“ за представу *Бура* В. Шекспира, Народно позориште Ниш, 2009; Награда УЛУПУДС-а за остварене резултате, 2007, 2010; FIPRESCI за филм *Монтевидео, видимо се*, 2014; Фестивал професионалних позоришта Војводине, награда за представу *Доктор Нушић*, Крушевачко позориште и НП Сомбор, 2015; ФЕДИС, 2015, 2016; награда на 46. Данима комедије у Јагодина, 2017.

**Андреа
Јанковић**

Рођена 1979. у Новом Саду. Основну музичку школу „Исидор Бајић“ завршава на Одсеку за клавир. У гимназији пева у разним панк-рок формацијама. По завршетку студија на Академији уметности у Новом Саду, 2001. игра значајне улоге у Новосадском позоришту – Újvideki Színház. Од 2001. до 2003. паралелно игра и у Позоришту „Петефи“ Веспрем (Мађарска). Од 2004. до 2011. стална је чланица и сарадница Новосадског позоришта, корепетиторка у бројним представама овог, али и Салашарског позоришта. Од 2011. је уредница белгијске издавачке куће дечјих књига у Будимпешти, где 2015. оснива њену подружницу. Враћа се сцени и Новом Саду 2017.

Значајније улоге: Жена (Молијер, *Лејћећи лекар*, р. Георге Иваску); Хелена (Шекспир, *Сан лејње ноћи*, р. Тибор Слобода); Шеила (Дермот-Радо-Рагни, *Коса*, р. Виктор Нађ); Симона (Љубомир Фелдек, *Смрћ у ружичасћом*, р. Љуболав Мајера); Рокс Харт (Кендер-Еб-Фоси, *Чикаџо*, р. Виктор Нађ); Џенет Вајс (Ричард О'Брајен, *Rocky Horror Show*, р. Виктор Нађ); Магдалена (Лорка, *Дом Бернарде Албе*, р. Радослав Миленковић); Арсиное (Молијер, *Мизантроп*, р. Анка Браду); Она (Маја Пелевић, *Поморанџина кора*, р. Кокан Младеновић); Краљица Изабела (Кристофер Марлоу, *Едвард II*, р. Роберт Ленард).

Филмови: *Valra a nap nyugszik* (р. Андраш Фешеш); *Да није љубави не би свића било* (р. Карољ Вичек).

Награде: најбоља главна женска улога по оцени публике Новосадског позоришта (2001/2, 2003/4); најбоља епизодна женска улога по оцени публике Новосадског позоришта (2008/9); најбоља главна женска улога на Фестивалу драме, Новосадско позориште (2009); Стеријина награда за глуму на 55. Стеријином позорју (Она) у *Поморанџиној кори* М. Пелевић (2010).

**Жири Стеријине награде
за критику „Миодраг Кујунџић“**

Мирослав Радоњић (председник)
Иван Меденица
Мирослав Стајић

**Душан
Петровић**

Рођен 1968. у Загребу. Дипломирао Позоришну и радио режију у класи проф. Мирослава Беловића, ФДУ Београд, 1993. По завршетку студија ангажован је као стални редитељ Народног позоришта у Сомбору, да би 1994. постао асистент на Катедри за глуму ФДУ Београд. После четири године прешао је на Катедру за позоришну и радио режију, где је редовни професор.

Упоредо са педагошким радом режирао је око педесет представа у Београду, Новом Саду, Бањој Луци, Сомбору итд. Четири сезоне (1999–2003) био је директор Дrame на српском језику у Народном позоришту Суботица и две сезоне (2006–2008) директор Дrame Српског народног позоришта у Новом Саду.

Режије (избор): Дарио Фо, *Случајна смрт једној анархистице*, Народно позориште Сомбор; Л. Пирандело, *Човек, звер и врлина*, Атеље 212 Београд; П. Грујичић, *Фишкар талантом*, НП Сомбор; Б. Фрил, *Лунаса*, Атеље 212 Београд/НП Сомбор; Р. Кус, *Дејинђарије*, Битеф театар Београд; К. Хемптон, *Ојасне везе*, СНП Нови Сад; Х. Ибзен, *Хеда Габлер*, НП Суботица; Љ. Симовић, *Чудо у Шартану*, НП Републике Српске, Бања Лука; Ј. В. Гете, *Торквалдо Тасо*, СНП Нови Сад; Б. Нушић, *Народни посланик*, НП „Тоша Јовановић“ Зрењанин; А. П. Чехов, *Вишњик*, НП Суботица; Л. Пирандело, *Хенрик IV*, Атеље 212 Београд; Д. Ковачевић, *Свети Георгије убија аждаху*, НП Републике Српске, Бања Лука; П. Грујичић, *Текелија*, СНП Нови Сад; М. В. Љоса, *Лейе очи, ружне слике*, НП Сомбор; Ф. М. Достојевски, *Злочин и казна*, НП Републике Српске, Бања Лука.

ОКРУГЛИ СТО КРИТИКЕ

О представама изведеним у Такмичарској селекцији и у Међународном програму 'Кругови' разговараће се по дугогодишњој пракси – сутрадан након извођења представа. Сесије ће почињати у 11 сати, а у четвртак, 30. маја одржаће се два Округла стола, у 11 и 12 сати (*Киклој*, *Хасанатиница*). Округли столови о представама *Ишака*, *Козоциг* и *Боливуд*, одржаће се исто вече након одиграних представа. Водитељи Округлих столова су стари знанци у овом послу, др Ана Тасић, театролог, Београд и Игор Бурић, новинар и позоришни критичар новосадског листа *Дневник*.

О награди Округлог стола критике „Дејан Пенчић Пољански“ за најбољу представу на последњој сесији донеће одлуку Жири: Александар Милосављевић (председник), Ана Тасић и Игор Бурић.

**Ана
Тасић**

Завршила је основне студије на Факултету драмских уметности у Београду 2002, Одсек за позоришну и радио продукцију. На истом факултету магистрала театрологију 2008. темом *Трејшман шела/шелесности у новој бруџалистичкој драми и позоришту* и одбранила докторску дисертацију *Ушлицај и употреба електронских медија у пост-драмском позоришту*, 2012. Била је селекторка бројних позоришних фестивала, националних и интернационалних, чланица многих позоришних жирија, модераторка и/или учесница низа интернационалних театролошких трибина, радионица, симпозијума и конференција. Писала је и пише критичке текстове о позоришту и филму за бројне медије, радила је у настави на Факултету драмских уметности у Београду, на предмету Историја светске драме и позоришта, стипендисткиња Министарства науке Републике Србије и истраживачица у научним пројектима *Уметности и медији у функцији европских интеграција* и *Идентитет и сећање: транскултурални текстови драмских уметности и медија (Србија 1989–2015)*.

Објавила је две књиге, театролошке студије, *Отворене ране (шело у необруџалистичкој драми и позоришту)* (Институт за позориште, филм, радио и телевизију, 2009) и *Дијалогни двојници (Позориште у екранском свету)* (Стеријино позорје, 2015).

Од јула 2005. је стална позоришна критичарка дневног листа *Полиџика*.

Добитница Стеријине награде за позоришну критику (2015). Добитница Награде „Нико Гароне“ за посебно ангажовање и посвећеност у области културе (2016).

**Игор
Бурић**

Новинар и позоришни критичар новосадског дневног листа *Дневник*. Дипломирао на Одсеку за филозофију Филозофског факултета у Новом Саду. Још као студент писао и објављивао текстове о филозофији, теорији и критици културе, новим медијима, књижевности, музици, позоришту, филму, интердисциплинарним уметничким формама. Од 2003. пише и позоришну критику, чиме наставља велику традицију листа у којем се запослио 2002.

Поред рада у *Дневнику*, пише чланке, интервјуе, критике као стални или повремено сарадник позоришних часописа

Сцена, Лудус, Позориште и других писаних и интернет магазина (*Време, Арш маџазин*). Водио је разговоре у програмима Музеја савремене уметности Војводине, Фестивала професионалних позоришта Србије, Фестивала савременог позоришта *Дезире* (Позориште „Деже Костолањи“ Суботица), Стеријиног позорја и Битефа. председавао је жиријем Фестивала професионалних позоришта Војводине, Инфанта, жиријем Међународне асоцијације позоришних критичара/ИАСТ на Стеријиним позорју у Новом Саду и на сарајевском МЕСС-у. Са Владимиром Копицлом био је коселектор 54. Стеријиног позорја. Члан је председништва Удружења позоришних критичара и театролога Србије. За писање и друга професионална постигнућа је као „готово ексцесна појава међу младим новинарима у *Дневнику* и у културној рубрици“ добио једну од годишњих награда тог листа, 2004. године. Признање ван куће у којој ради добио је 2005, када му је припала трећа награда фондације „Конрад Аденауер“ Новосадске новинарске школе за најбоље младе новинаре. На 59. Стеријиним позорју (2014) добио је Стеријину награду за позоришну критику „Миодраг Кујунџић“.

ЖЕНЕ НА ПОЗОРЈУ

До појаве првог драмског текста домаће списатељице, жене у нашем позоришту углавном су одевале другове и другарице, сељаке, раднике и поштену интелигенцију. Прва и друга такмичарска представа на Позорју 1956. дошле су праву ревију раскошних костима Милице Бабић-Јовановић и Соње Шербан за Стеријине *Родољубце* (СНП Нови Сад и ЈДП Београд). Костими „из епохе“ за остале Стеријине комаде – укључујући оперу и балет – заокружили су „господствени“ приступ овом сегменту представе на почетку Позорја.

Кад пристигну представе о поделама у породици и друштву, раслојавању и издајама, сумњама и недоумицама, приступ је могао бити и у духу чувене песме Војислава Илића „Маскенбал на Руднику“ (1887): [...] Једна лепа госпа, али доста стара, / набавила руво од једног жандара. / Цар је на то пажњу обратио много / сваки свога „фаха“ да се држи строго: / тако смо позвали и једног сељака / да представља собом хромога просјака. / Него ту се друштво забринуло цело: / да ли сељак има просјачко одело? / Једна мудра глава реши збрку целу: / та нек дође сељак у своје оделу. / Ето то је програм, нека свако види; / пишите нам, Срби, како вам се свиди?

Рубрика је приређена на основу разних извора, међу њима www.snp.org.rs/enciklopedija, интернет, српски, словеначки и хрватски дневни листови и недељници. Остало: www.paradaplesa.si

Импресивне биографије које следе биле би предлогах добре драме. Совјетски Савез, Чехословачка, Загреб, Сарајево, Београд, Нови Сад... Успут, учешће у Другом светском раду, затвори... Филмска и ТВ камера, модна ревија у Паризу. Радост режије. Љубав за глумце. „Ниси ти глумац. Ја сам костимограф, и за мене си само боја.“

Мила Марковић

прва списатељица на Позорју

(Поћути, Србија, 1893 – Београд, 1964)

Вишу девојачку школу завршила у Београду 1910. а 1930. апсолвирала на одсеку за југословенску књижевност на Филозофском факултету у Београду. Говорила је француски, немачки, руски и пољски језик, служила се енглеским и шпанским. Писала је песме, приповетке, драме, романе, есеје, књижевне критике и приказе. Од 1931. члан је Клуба независних књижевника а од 1933. члан Друштва „Цвијета Зузорић“.

Изведене драме: *У сукобу* (НП Ниш, 1940), *Господар* (НП Крагујевац, 1953), *Интимне приче* (СНП Нови Сад, 1962; НП Вршац; аматерско позориште у Врбасу, 1963).

Награде: Награда *Полишке* (приче *Из мој села*, 1930, *Моји суседи* и *Бесни њас*, 1953), Награда „Илустрована времена“ (*Чича Павлова женидба*, 1930), Пупинова награда (прича *На родном њрају*, 1932), Награда „Цвијета Зузорић“ (прича *У оно доба*, 1933), Награда Друштва хрватских књижевника (песма „Њена брига“, 1939). Први је писац из Југославије награђен Пупиновом наградом у Америци (1931).

На Сусрету војвођанских позоришта у Вршцу *Интимне приче* су награђене 1963.

На Позорју: 15. мај 1963, *Интимне приче*, СНП Нови Сад (рд. Миленко Шуваковић, сц. Мирослав Крстоношић, кс. Стана Јатић)

Киша љубичица на вратицима – Стеван Шалајић (Милан Лазаревић), Добрила Шокица (Вера), Зорка Вуковић (Љиљана), Драгољуб Милосављевић (Човек с ташном).

Он је дошао – Петар Вртипрашки (Никола Петровић), Љубица Раваси (Јелена), Даница Куцуловић (Загорка), Ђорђе Јелисић (Он).

Песак који се још не рони њод ноћама мојим – Томислав Јовановић (Он), Милица Радаковић (Она).

Канаринац у маџим шајама – Фрања Живни (Едо Розмарински), Мирјана Бањац (Адел).

Стеријине награде: М. Шуваковић за режију, Петар Вртипрашки за улогу Николе Петровића.

Штампа: *Једносјавна људска драма; О живојним бродоломницима; Поејски чар свакодневности.*

Приредила Александра КОЛАРИЋ

Гости и учесници 64. Стеријиног позорја

Светислав Јованов, селектор 64. Стеријиног позорја
 Цевад Карахасан, Сарајево/Грац, Жири 64. Стеријиног позорја
 Дора Делбјанко, Загреб, Жири 64. Стеријиног позорја
 Драгица Лаушевић, Београд, Жири 64. Стеријиног позорја
 Андреа Јанковић, Нови Сад, Жири 64. Стеријиног позорја
 Душан Петровић, Нови Сад, Жири 64. Стеријиног позорја
 Мирослав Радоњић, театролог, Нови Сад, Жири Стеријине награде за критику „Миодраг Кујунџић“
 Иван Меденица, театролог, Београд, Жири Стеријине награде за критику „Миодраг Кујунџић“
 Мирослав Стајић, уредник културне редакције „Дневника“, Нови Сад, Жири Стеријине награде за критику „Миодраг Кујунџић“
 Ана Тасић, позоришна критичарка, Београд, водитељка Округлог стола критике, Жири награде Округлог стола критике „Дејан Пенчић Пољански“
 Игор Бурић, новинар, позоришни критичар, Нови Сад, водитељ Округлог стола критике, Жири награде Округлог стола критике „Дејан Пенчић Пољански“
 Александар Милосављевић, театролог, Нови Сад, Жири награде Округлог стола критике „Дејан Пенчић Пољански“, модератор Дана књиге
 Жељко Хубач, драматург, Београд, модератор радионице „Функција репертоара у развоју позоришне куће“ (1. и 2. 6)
 Вида Огњеновић, драмска списатељица, редитељка, професор, Београд
 Драгослав Михаиловић, драмски писац, Београд (26. и 27. 5)
 Небојша Ромчевић, драмски писац, Београд
 Маја Пелевић, драмска списатељица, редитељка, Београд
 Тања Шљивар, драмска списатељица, в.д. директорке Дrame Народног позоришта у Београду
 Алмир Башовић, драмски писац, Сарајево (30. 5–3. 6)
 Владислава Фекете, драмска списатељица, директорка Позоришног института у Братислави (29. 5–1. 6)
 Петар Ломњици, драмски писац, Братислава (29. 5–1. 6)
 Петар Павлац, драмски писац, Братислава (30. 5–1. 6)
 Дејан Мијач, редитељ, Београд (1. и 2. 6)
 Кокан Младеновић, редитељ, Београд (28–31. 5. и 2–3. 6)
 Бобан Скерлић, редитељ, Београд
 Ива Милошевић, редитељка, Београд
 Андраш Урбан, редитељ, директор Позоришта „Деже Костолањи“, Суботица
 Саша Аночић, редитељ, Загреб
 Дара Чаленић, глумица, Београд (2–4. 6)
 Светлана Бојковић, глумица, Београд (26. 5)
 Тома Трифиновић, глумац, Јагодина (28–31. 5)
 Аља Предан, театролог, Љубљана (30. 5–3. 6)
 Петар Марјановић, театролог, Београд (1. и 2. 6)
 Владимир Петрић, теоретичар филма, редитељ, Београд (2–4. 6)
 Марина Миливојевић Мађарев, театролог, Београд (2. и 3. 6)
 Миливоје Млађеновић, театролог, Сомбор (26–30. 5)
 Тина Перић, театролог, Београд (30. 5)
 Зузана Уличанска, позоришна критичарка, шеф Словачке секције мреже АICT (29. 5–1. 6)
 Зденка Валент Белић, преводилац, Нови Сад
 Милош Латинковић, директор Битеф театра, главни уредник „Сцене“ (1. и 2. 6)
 Ђура Мрђа, селектор фестивала „Вршачка позоришна јесен“ (26. и 27. 5)
 Марија Мајер Силађи, директорка драмске агенције, Будимпешта (28. и 29. 5)
 Небојша Петровић, директор Културног центра Јагодина (31. 5–3. 6)
 Мишко Динуловић, директор Краљевачког позоришта (31. 5–3. 6)
 Зоран Стаматовић, директор Народног позоришта Ужице (26. 5–4. 6)
 Хасан Џафић, драматург, Народно позориште Зеница (26–30. 5)
 Владимир Ђуричић, директор Позоришта „Зоран Радмиловић“ Зајечар (26–30. 5)

Спасоје Ж. Миловановић, директор Народног позоришта Ниш (28–30. 5)
 Владимир Лазих, редитељ, директор Позоришта „Пиноккио“ Београд (28. 5–1. 6)
 Бојан Јовановић, уметнички директор НП „Бора Станковић“ Врање (30. 5–1. 6)
 Градимир Филиповић, директор Народног позоришта Пирот (29. 5–1. 6)
 Ненад Новаковић, директор Народног позоришта Републике Српске Бања Лука (26. и 27. 5)
 Дражен Ференчина, директор ДК „Гавела“ Загреб (26–30. 5)
 Соња Ковачић, извршни продуцент, ДК „Гавела“ Загреб – 26.5. – 28.5.
 Петер Српчић, директор Позоришта Птуј (26–29. 5)
 Силвија Хусар, позоришна критичарка, Будимпешта (28. и 29. 5)
 Драгана Бошковић, новинар, Београд (31.5–3. 6)

Акредитовани

Билтен 64. Стеријиног позорја: Наташа Гвозденовић, Бојана Јањушевић, Милена Кулић, Снежана Милетић, Бранислава Опрановић, Силвија Чамбер. Фоторепортери: Марина Блашковић, Бранислав Лучић
 Критичарски караван „Сумњива лица“: Ивона Јањић, Борисав Матић, Мина Станикић
 Политика: Борка Голубовић Требјешанин
 Компанија Новости: Јованка Симић
 Дневник: Нина Попов Бриза, Наташа Пејчић
 Блиц: Тања Њежић
 Magyar Szo: Валерија Божоки, Марта Варју
 НИУ Руске слово: Олеана Планчак Сакак
 НИН: Бобан Јевтић
 Време: Теофил Панчић
 Агенција Бета: Динко Грухоњић
 Војвођански магазин: Живан Лазих
 Домети: Зоран Р. Поповић
 Вршачка кула: Тијана Станојев Косановић
 Слободна Далмација: Небојша Димитријевић, Мирон Џуња (фоторепортер)
 Друштво новинара Војводине: Стефан Кецо
 Удружење драмских писаца Србије: Снежана Кутрички (часопис „Драма“)
 Часопис „Печат“: Рашко Јовановић
 Часопис „Култ“: Милена Кулић
 Часопис „Крбови“: Урош Павлов
 „Критика“, Скопље: Сашо Огненовски
 Независна критика: Марија Миловановић
 Новосадски репортер: Бранкица Перовић, Зоран Сурла
 РТВ Војводине: Сташа Јамушаков, Нада Зорић, Миљана Магловски, Ивана Петровић, Ивана Зечевић, Соња Митровић, Милица Вукмановић, Ненад Милошевић, Оливера Шешлија, Јелена Јокић, Милица Ранчић, Сандра Вуксан
 РТС (Културни дневник): Оливера Милошевић, Слободан Савић
 Студио Б: Горан Царан
 РТВ Панон: Атила Пете
 ЈМУ РТВ (Први програм радија): Татјана Новчић Матијевић, Александра Матијевић
 ЈМУ РТВ (Други програм радија): Анико Мадар
 Радио 021: Гордана Михајловић
 Радио Београд, Корзо портал: Бојана Каравидић
 Радио Београд 2: Мишка Кнежевић
 West Deutscher Rundfunk: Ивана Гајић
 Радио апарат: Андреј Чањи
 Culturama, интернет портал: Ивана Малетин
 Belgrade Edit Culture Blog: Марко Радојичић
 Информативни портал 021: Сузана Стојићевећ
 „Хоћу у позориште“, часопис и портал: Милица Амићић
 Портал „Vojvodjanske.rs“: Драгољуб Селаковић
 Портал „Before after“: Немања Нешковић
 Интернет, друштвене мреже, City: Александар Плачков, Срђан Дорошки

СУТРА НА ПОЗОРЈУ ПОНЕДЕЉАК, 27. МАЈ

- 10.00** часова / СНП, горњи фоаје Сцене „Јован Ђорђевић“
Сцена, маска, костим, лутка
Отварање изложбе, уручење награда
Организатор: Центар за ликовно образовање деце и омладине Војводине
-
- 11.00** часова / Такмичарска селекција
Округли сто: Петријин венац
-
- 18.00** часова / Централна галерија *Шок задруге*, Змај Јовина, пасаж бр. 22
Андреја Рондовић: Трансформација
Отварање изложбе (мастер уметнички рад сценског дизајна)
Организатори: СЦЕН (Одсек за уметност и дизајн), Департман за архитектуру и урбанизам, ФТН и Шок задруга
-
- 19.00** часова / СНП, Сцена „Јован Ђорђевић“ (публика је на сцени)
Такмичарска селекција
ЗЛА ЖЕНА
Текст: Јован Стерија Поповић
Режија: Ива Милошевић
Народно позориште/Narodno kazalište/Népszínház Суботица
-
- 20.30** часова / СНП, доњи фоаје Сцене „Пера Добриновић“
Светлана Бојковић или Уметност глуме
Аутор изложбе: Зоран Максимовић
Организатори: Позоришни музеј Војводине и Стеријино позорје
-
- 21.00** час / СНП, Сцена „Пера Добриновић“
Међународна селекција „Кругови“
ИТНАКА (Итака)
Према Хомеровој „Одисеји“
Текст: Петер Завада и Армин Сабо-Секел
Режија: Криста Секел
Позориште „Јожеф Катона“/Katona József Színház Будимпешта (Мађарска)
-
- 23.00** часа / Међународна селекција „Кругови“
Округли сто: Итака

СУЛТАНА (*сама*): Четрнаест дана, више нема, од како сам у ову кућу доведена и чини ми се да се четрнаест пути мозак у мени окренуо, тако ме свако једе. Ди станем, ту се морам једити. Не госпођа, него канда сам последња у вароши, тако ми се реч слуша. Што год рекнем, све им је неправо; што урадим, то код њи не ваља. Али нека, или ћу ја све на моју руку довести, или сама морам свиснути.

(Јован Стерија Поповић, *Зла жена*)

Самртни хропци, лелек. Посекосмо Тројанце, децу, жене, стоку. Прави сакрални доживљај. Распоримо их од трбуха до грла, па тако истранжирамо цели несрећни град. И након што смо пожњели блиставу победу коначно кренемо кући, да после десет година поново Видимо нашу вољену Итаку, и привијемо на груди чланове наших породица.

(Петер Завада–Армин Сабо Секел, *Итака*)